

**Česká školní inspekce
Olomoucký inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIM-895/11-M

Název právnické osoby vykonávající činnost školy:	Základní škola a Dětský domov Zábřeh
Sídlo:	Sušilova 40, 789 01 Zábřeh
IČ:	49 589 725
Identifikátor:	600 027 091
Právní forma:	příspěvková organizace
Zastoupená:	Mgr. Radomírem Pavlíkem, ředitelem školského zařízení
Zřizovatel:	Olomoucký kraj, Jeremenkova 40a, 779 11 Olomouc
Místo inspekční činnosti:	Základní škola a Dětský domov Zábřeh, Sušilova 40
Termín inspekční činnosti:	19. – 21. září 2011

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného základní školou speciální podle § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu a jeho souladu s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona.

Inspekční činnost byla zaměřena na žáky vzdělávající se v oborech vzdělání 79-01-B/001 Pomocná škola a 79-01-B/01 Základní škola speciální.

Aktuální stav školy

Základní škola a Dětský domov Zábřeh byla samostatně zřízena ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (zdravotním postižením). Poskytuje vzdělávání zejména žákům s mentálním postižením všech stupňů, žákům s více vadami v kombinaci s mentálním postižením, tělesným a smyslovým postižením. Vykonává činnost základní školy praktické (ZŠP), pomocné školy (PŠ) – obor vzdělávání 79-01-B/001, základní školy speciální (ZŠS) – obor vzdělávání 79-01-B/01, dětského domova (DD), školní družiny

(ŠD) a školní jídelny (ŠJ). Stravování žáků je zajištěno ve školní jídelně v areálu školského zařízení. Při zařízení byla s účinností od 1. ledna 2006 zřízena tříčlenná školská rada. Údaje zapsané ve zřizovací listině byly v souladu s údaji v rozhodnutí o zápisu školského zařízení do rejstříku škol a školských zařízení.

Další informace jsou zaměřeny pouze na základní školu speciální:

Ve školním roce 2011/2012 je vzdělávání žáků ZŠS realizováno podle těchto vzdělávacích programů:

1. Školní vzdělávací program pro obor vzdělávání základní škola speciální (ŠVP ZŠS), platnost od 1. 9. 2010 (1 žák)
2. Vzdělávací program pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy, čj. 24 035/97-22, ve znění pozdějších úprav (4 žáci)

Ve školním roce 2011/2012 (i v předcházejících letech) je v ZŠS zřízena jedna třída, kde je vzděláváno 5 žáků 2. stupně převážně se středně těžkým mentálním postižením. Kapacita ZŠS (16 žáků) je využita z 31 %. Výuku zajišťují celkem 4 vyučující, druh a stupeň postižení žáků nevyžaduje asistenta pedagoga ani speciální rehabilitační vybavení. Počet žáků ZŠS má v posledních třech letech mírně klesající tendenci (7, 6, 5).

ZŠS je součástí rozsáhlého komplexu budov celého zařízení, které aktuálně prochází zásadní rekonstrukcí (zateplování všech budov, kompletní výměna střešní krytiny, oken a dveří) s cílem realizovat energeticky úsporná opatření. Také v předcházejících letech probíhaly úpravy směřující k zlepšení psychohygienickým podmínek výuky pro žáky i zaměstnance. Průběžně bylo inovováno vybavení učebními, kompenzačními i rehabilitačními pomůckami. Další kvalitativní změny probíhají v souvislosti s realizací projektu EU peníze školám, nově byla zmodernizována např. počítačová učebna.

Hodnocení hlavních výsledků vzdělávání ve vztahu k ŠVP

Škola sleduje úspěšnost žáků ZŠS v celém vzdělávacím cyklu i po ukončení školní docházky, jejich další uplatnění je však vzhledem k jejich postižení problematické. Dosahované výsledky vzdělávání jsou v průběhu školní docházky hodnoceny každodenně a dále projednávány na pedagogických radách, kde jsou stanoveny postupy pro rozvoj jednotlivých žáků. Veškeré informace týkající se prospěchu a chování jednotlivých žáků jsou předávány průběžně jejich zákonným zástupcům osobně nebo prostřednictvím žákovských knížek. K hodnocení výkonů žáků a výsledků vzdělávání je využíváno zejména slovní hodnocení, které je formulováno ve smyslu pozitivní motivace a podpory osobnostního rozvoje žáka a vždy je doprovázeno rozborem chyb. Žák je veden k vlastnímu hodnocení svých výkonů, sebehodnocení probíhá způsobem přiměřeným věku a zejména mentální úrovni každého žáka.

Žáci ZŠS se podle možností zúčastňují sportovních olympiád, přehlídek žáků speciálních škol, ústavů a stacionářů širokého regionu „Všichni na podium“, tradičního školního turnaje v kuličkách a dalších soutěží, což významně přispívá k podpoře zejména sociální gramotnosti, výchovy ke zdravému životnímu stylu i další motivaci k celoživotnímu vzdělávání. Mají možnost volby ze dvou zájmových útvarů (Mladý čtenář a Divadélko) i z pestré nabídky mimoškolních aktivit, mohou absolvovat např. školní cyklisticko-turistický pobyt nebo lyžařský výcvik. Prostor pro prezentaci vlastní výtvarné a literární tvorby byl žákům vytvořen prostřednictvím školního časopisu Naplno. V rámci rozvoje přírodovědné gramotnosti žáků spolupracuje škola ze ZOO Olomouc, kde finančně podporuje chov lvíčka zlatého. Zapojením školy do projektů, organizování školních i mimoškolních akcí je podporován všestranný rozvoj osobnosti žáka adekvátně jeho

zdravotnímu postižení. Výsledky veškerých svých aktivit škola prezentuje v regionálním tisku a prostřednictvím vlastních webových stránek. Souhrnné hodnocení výsledků vzdělávání je prezentováno ve výročních zprávách o činnosti školy a ve vlastním hodnocení školy.

Ve sledované výuce výrazně dominoval individuální přístup k žákům, zohledňování jejich vzdělávacích potřeb, schopností a momentálních dispozic. Vyučující uplatňovaly zábavné a hravé metody osvojování učiva, dramatizace, výtvarné práce žáků a další vhodné podpůrné prostředky. Žáci se zájmem plnili zadané úkoly, přiměřené pracovní tempo, změna činností, účinná motivace, pohodová atmosféra, vhodná komunikace, častá pochvala a povzbuzení podněcovaly jejich zájem a aktivitu. Efektivitu vzdělávání zvyšovalo uplatňování mezipředmětových vztahů, propojování výuky s praktickým životem, používání názorných manipulačních pomůcek i vizuálních podnětů. Žáci si osvojovali vědomosti a přirozeným způsobem rozvíjeli klíčové kompetence (zejména komunikativní, k řešení problému, sociální a personální) v rozsahu odpovídajícím jejich mentálním možnostem. Školou stanovená pravidla pro hodnocení žáků, která jsou plně v souladu s požadavky právního předpisu, byla dodržována. Uplatňováno bylo motivační, průběžné i závěrečné hodnocení, které poskytovalo žákům i vyučujícím potřebnou zpětnou vazbu o míře zvládnutí učiva. Dosahované výsledky jsou přiměřené věku a schopnostem žáků, korespondují s výstupy danými realizovanými vzdělávacími programy.

Hodnocení předpokladů školy ke vzdělávání podle požadavků školského zákona

Škola informuje o vzdělávací nabídce a postupu při přijímání ke vzdělávání způsobem dostupným všem uchazečům, umožňuje budoucím žákům navštívit školu a seznámit se s novým prostředím. V posledních letech však do 1. ročníku ani na 1. stupeň ZŠS nebyl zařazen žádný žák, aktuálně školu navštěvují pouze žáci 2. stupně. Přijímání žáků (přestup z jiné školy, převedení do jiného vzdělávacího programu) probíhá v souladu s platnými předpisy na základě doporučení lékařů, školských poradenských zařízení a žádostí zákonných zástupců žáků. Individuální vzdělávací plán nebyl v tomto školním roce doporučen žádnému ze současných pěti žáků, k individuálnímu rozvoji každého žáka slouží „Stimulační výchovně vzdělávací plány“, jejichž obsah koresponduje se závěry aktuálně platných doporučení školských poradenských zařízení. Škola průběžně sleduje vzdělávací potřeby žáků, zajišťuje jejich vzdělávání odborně kvalifikovanými pedagogy, zprostředkovává speciální služby příslušnými odborníky, zabezpečuje vhodné pomůcky. Poradenské služby jsou standardním způsobem poskytovány výchovnou poradkyní, která současně zajišťuje i primární prevenci rizikového chování, což vzhledem k náročnosti vykonávané práce není optimální řešení. Výchovná poradkyně spolupracuje se zákonnými zástupci žáků mj. při stanovení společných postupů ve vzdělávání žáků a při jejich realizaci. Poradenský servis poskytuje během svých konzultačních hodin, v případě potřeby kdykoliv dle vzájemné dohody. Pro každý školní rok má škola zpracován Minimální preventivní program (MPP), stěžejními úkoly primární prevence jsou zejména témata směřující k omezení rizikového chování, celkově však MPP neobsahuje veškeré doporučené informace dle příslušného Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (čj. 21 291/2010-28). Strategie řešení projevů rizikového chování a dalších negativních jevů je funkční, je založena na komunikaci se žákem a jeho zákonným zástupcem, na hledání příčin problému, přijetí systémových opatření, jejichž účinnost se dále sleduje.

Výuka v ZŠS probíhá podle platných učebních dokumentů (viz Aktuální stav školy). Platná verze ŠVP ZŠS byla zpracována v souladu s požadavky školského zákona a ve sledovaných ukazatelích i s Rámcovým vzdělávacím programem pro obor vzdělávání základní škola speciální (RVP ZŠS). Ředitel školského zařízení akceptoval doporučení České školní inspekce k odstranění dílčích nedostatků, které vyplynuly z formálního posouzení školního vzdělávacího programu uskutečněného v lednu 2011 (viz Sdělení ČŠI, čj. ČŠIM-1155/10-M, ze dne 7. ledna 2011). V oblastech uvedených ve sdělení byly provedeny odpovídající úpravy. ŠVP ZŠS umožňuje poskytovat žákům základy vzdělání v souladu s jejich individuálními možnostmi a schopnostmi. Stanovené vzdělávací cíle jsou reálné, korespondují s aktuálními trendy a probíhající kurikulární reformou. Pro naplnění vzdělávacích cílů škola vytváří pozitivní klima včetně příznivých sociálních vztahů mezi žáky s různým stupněm zdravotního postižení.

Stanovené týdenní hodinové dotace pro jednotlivé žáky korespondují s učebními plány realizovaných vzdělávacích programů. Formální nedostatky zjištěné při zařazování žáků do jednotlivých stupňů vzdělávání a v rozvrhu hodin byly odstraněny v průběhu inspekce. Při vzdělávání žáka podle ŠVP ZŠS škola vhodně využila disponibilní časovou dotaci k posílení výuky povinných předmětů řečová výchova a hudební výchova. V případě vzdělávání žáků podle vzdělávacího programu Pomocná škola realizuje volitelný předmět základy informatiky, v němž si žáci osvojují základní pracovní dovednosti s PC jako vzdělávacím prostředkem, zdrojem informací a komunikace. Efektivitu výuky výrazně podporuje organizování školních i mimoškolních aktivit, zapojení žáků do soutěží, realizace školních projektů i projektů podporovaných ESF. Běžná výuka je podle možností doplňována tematickými vycházkami, návštěvami výstav a kulturních představení, exkurzemi, výlety a účastí na sportovních akcích a besedách buď samostatně nebo společně se žáky ZŠP, což vytváří prostor pro seberealizaci žáků a rozvoj jejich zájmů. V rámci speciální péče poskytované žákům ZŠS jsou využívána různá podpůrná opatření (např. speciální výukové metody, učební, reedukační a kompenzační pomůcky, Stimulační vzdělávací plány), v souladu s doporučeními školského poradenského zařízení.

Organizace základního vzdělávání (počet žáků ve třídě, počet vyučovacích hodin, délka a režim přestávek mezi vyučovacími hodinami) byly v době konání inspekční činnosti v souladu s právními předpisy, současně byly plně respektovány individuální zvláštnosti, druh a stupeň postižení jednotlivých žáků. Skladba rozvrhu hodin korespondovala s obecnými didaktickými principy.

Škola (ZŠS) při vzdělávání žáků úzce spolupracuje zejména s jejich zákonnými zástupci případně vychovateli dětského domova, se kterými je třídní učitelka i vedení v každodenním kontaktu. V zájmu zkvalitnění nabízených služeb subjekt trvale spolupracuje s řadou institucí, organizací a sdružení. Velmi dobrá spolupráce se rozvíjí se školskými poradenskými zařízeními, s odbornými lékaři (pediatry, dětským psychiatrem), OSPOD, DDÚ Olomouc a s partnerskými školami regionu. Důležitým partnerem při vzdělávání žáků se zdravotním postižením je Občanské sdružení, jehož prostřednictvím jsou mj. využívány finanční částky od sponzorů. Stěžejním partnerem školského zařízení je zřizovatel, který zejména finančně a materiálně zabezpečuje jeho celý provoz. K realizaci záměrů školského zařízení přispívá svou podporou také tříčlenná školská rada, která participuje na činnosti školy i péči o žáky. Vůči školské radě plní ředitel subjektu povinnosti vyplývající ze školského zákona, předává členům školské rady aktuální informace a předkládá ke schválení relevantní dokumenty. K podnětům partnerů je školské zařízení otevřené a využívá je ve prospěch své činnosti.

Ředitel splňuje pro výkon funkce kvalifikační předpoklady, plní povinnosti vyplývající ze školského zákona. Organizační struktura, jasně deklarované kompetence a povinnosti umožňují řízení složitého subjektu. ZŠS je jeho součástí, z hlediska odborného a pedagogického vedení je pozornost zaměřena spíše na činnost ZŠP a dětského domova, což se projevilo např. nedostatky při tvorbě ŠVP ZŠS. K operativnímu projednávání a řešení pedagogických, provozních a organizačních záležitostí je využíváno zejména širší vedení školského zařízení, k plánovaným činnostem pak jednání pedagogické rady. Informační systém směrem k rodičům i veřejnosti je funkční, opírá se zejména o písemnou formu (zápisy v žákovských knížkách), pravidelné schůzky s rodiči a webové stránky školského zařízení. Koncepční materiály jsou postupně inovovány, povinná dokumentace je vedena dle ustanovení § 28 odst. 1 písm. a) – j) školského zákona a poskytuje potřebné informace o činnosti školy. Dílčí formální či obsahové nedostatky v některých dokumentech (Výroční zpráva o činnosti školy, Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání, ŠVP ZŠS) byly odstraněny v průběhu inspekční činnosti a aktuálně mají předepsanou strukturu a obsahují údaje stanovené právními předpisy. Kontrolní mechanismy jsou vhodně nastaveny, umožňují získávání objektivních informací v oblasti vzdělávací, organizačně-provozní i ekonomické. Žáci mají možnost vyjadřovat se k otázkám týkajícím se školního klimatu, organizace či podmínek vzdělávání prostřednictvím svých vyučujících, resp. schránky důvěry. Žákovská samospráva nebyla z objektivních důvodů v ZŠS ustanovena. Pozitivem řídicí práce je zejména snaha o vytváření příznivého klimatu v celém subjektu a aktivní přístup k realizaci rozsáhlých projektů a školních aktivit.

Personální podmínky v ZŠS jsou z hlediska stanovené odborné kvalifikace ideální, výuka je v současnosti zajišťována čtyřmi plně kvalifikovanými vyučujícími, kvalifikovaně je zajištěno i výchovné poradenství. Pedagogický sbor je stabilizovaný, v tomto školním roce není nutná přítomnost asistenta pedagoga. Další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) je vedením subjektu podporováno, obsahově odpovídá aktuálním i dlouhodobým potřebám školského zařízení daného typu. Ve sledovaném období bylo DVPP zaměřeno zejména na zavádění nových poznatků do výuky v kontextu moderních trendů, avšak pro učitele ZŠ speciální byla nabídka vzdělávacích akcí omezená.

K výuce žáků ZŠS jsou vytvořeny standardní prostorové a materiálně-technické podmínky. Kmenová učebna i ostatní učebny vyhovují bezpečnostním i psychohygienickým zásadám, umožňují uplatňovat různé metody práce, relaxaci a odpočinek. Žáci mohou kdykoliv podle potřeby využívat veškeré školní prostory, které jsou funkčně vybaveny a esteticky upraveny. K dispozici jsou odborné učebny informatiky, výtvarné výchovy, hudební výchovy, školní dílna, cvičná kuchyně, tělocvična i prostorný venkovní areál a další. V minulém školním roce se významně zlepšilo zejména vybavení počítačové učebny včetně softwarového vybavení, které částečně umožňuje její využití i žáky ZŠS. V rámci rozvojového programu v roce 2010 byla škola vybavena dalšími kompenzačními a rehabilitačními pomůckami. Škola má bezbariérový přístup, v případě přijetí imobilního žáka je využíván tzv. „schodolez“. V době vyučování a při akcích organizovaných školou je důsledně zajišťována bezpečnost žáků, jsou vytvářeny vhodné podmínky pro jejich fyzický i duševní vývoj, žáci jsou průběžně poučováni o bezpečnosti a možném ohrožení zdraví při těchto akcích. K zajištění úkolů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví žáků (BOZ) má škola zpracovanou potřebnou dokumentaci. Vhodná prevence, organizace vyučování včetně dohledů nad žáky eliminuje školní úrazovost, v posledních dvou letech nebyly v ZŠS vykazovány žádné úrazy. Dostatečně účinná je i prevence rizikových jevů, v ZŠS nebyl v posledních letech důvod řešit žádné případy vztahující se k této problematice.

Škola je financována zejména z rozpočtu zřizovatele a z prostředků státního rozpočtu. Vedení školy usiluje o získávání dalších financí, zdrojem dalších příjmů je realizace doplňkové činnosti (stravování cizích strávníků, pronájem tělocvičny, kanceláří a dalších školních prostor), sponzorské dary (nepeněžní), realizace rozvojových programů a zejména projektů financovaných z prostředků ESF. Škola realizovala projekt „Nové formy výuky pro podporu žáka na trhu práce opouštějícího ZŠP a ZŠS“ (ukončeno v červnu 2011), aktuálně je realizován projekt „Jde to i jinak – inkluzivní vzdělávání dětí a mládeže z dětských domovů“. Realizovaný projekt EU peníze školám je zaměřený na vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti čtenářské gramotnosti, digitálních technologií, přírodních věd a dále na inovaci a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT. Finanční prostředky určené na podporu projektových aktivit, které škola doposud obdržela, byly využity k zakoupení moderních pomůcek a prostředků ICT. Škola důsledně sleduje čerpání rozpočtu, inovace materiálního zázemí probíhá v souladu se stanovenými prioritami. Poskytnuté dotace zřizovatele na provoz i ze státního rozpočtu umožnily v roce 2010 realizaci vzdělávacích záměrů i průběžnou obnovu materiálních zdrojů. Finanční prostředky byly plně vyčerpány, řádně vyúčtovány a vyhodnoceny např. ve výroční zprávě o hospodaření školy. Interní kontrolou nebyly zjištěny žádné nedostatky ve využívání finančních prostředků.

Závěry, celkové hodnocení školy

- *Škola poskytuje žákům ZŠS vzdělávání v souladu s rozhodnutím o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení.*
- *Při přijímání a zařazování žáků ZŠS škola respektuje zásady a cíle definované školským zákonem, při jejich vzdělávání naplňuje zásady rovného přístupu. Rozsah školou realizovaných opatření souvisejících se vzděláváním žáků ZŠS je na požadované úrovni.*
- *Činnost školy je standardně organizována, systém řízení umožňuje fungování subjektu. Rezervy byly zjištěny v odborném vedení ZŠS, dílčí formální nedostatky byly shledány ve vedení povinné dokumentace. Významným pozitivem je aktivní přístup vedení školy v oblasti zlepšování podmínek vzdělávání a zapojení školy do finančně atraktivních projektů.*
- *Vzdělávací činnost probíhá podle platných učebních dokumentů. ŠVP pro obor základní škola speciální je zpracován v souladu s RVP a školským zákonem, dílčí nedostatky byly odstraněny v průběhu inspekce. Učební plány jsou dodrženy, účelně a v souladu se zaměřením ŠVP je využita disponibilní časová dotace.*
- *Velmi dobré personální podmínky a standardní materiálně-technické zázemí vytvářejí vhodné předpoklady k realizaci ŠVP ZŠS a osobnostního rozvoje žáků dle jejich individuálních potřeb a zájmů.*
- *Škola systematicky zajišťuje bezpečnost a ochranu zdraví žáků a vytváří příznivé podmínky pro jejich zdravý fyzický, psychický i sociální vývoj. Dostatečnou nabídkou školních aktivit včetně řady projektů zabezpečuje účinnou prevenci rizikových jevů.*
- *Ve sledovaném období (rok 2010) škola účelně čerpala přidělené prostředky ze státního rozpočtu k realizaci vzdělávacích aktivit a školních vzdělávacích programů v souladu s účelem, na který byly přiděleny. Finanční situaci školy pozitivně ovlivňuje realizace projektů financovaných z ESF.*
- *Vzdělávání žáků ZŠS probíhalo v souladu s jejich individuálními potřebami a schopnostmi. Uplatňovány byly vhodné metody práce umožňující žákům osvojování adekvátních znalostí i rozvoj klíčových kompetencí. Efektivitu vzdělávání zvyšovaly*

zejména vzájemná důvěra, bezproblémová komunikace, motivující hodnocení a názornost výuky.

- *Škola průběžně sleduje a vyhodnocuje úroveň výsledků vzdělávání vzhledem k individuálním možnostem jednotlivých žáků ZŠS, přijímá opatření k eliminaci problémů a nedostatků i k podpoře rozvoje osobnosti žáka. V průběhu inspekce byla zaznamenána přiměřená úroveň osvojení předpokládaných výstupů vymezených RVP pro obor vzdělávání základní škola speciální.*

Přílohy inspekční zprávy

Seznam dokladů a materiálů, o které se inspekční zjištění opíralo.

Poučení

Podle § 174 odst. 13 školského zákona může ředitel školy/školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Hálkova 20, 779 00 Olomouc, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu (csi.m@csicr.cz) s připojením elektronického podpisu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v Olomouckém inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

V Přerově dne 4. října 2011

(razítko)

Mgr. Vít Široký, školní inspektor

Vít Široký v. r.

Mgr. Antonín Grulich, školní inspektor

Antonín Grulich v. r.

Mgr. Eva Pluskalová, školní inspektorka

Eva Pluskalová v. r.

Datum a podpis ředitele školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

V Zábřehu dne 10. 10. 2011

(razítko)

Mgr. Radomír Pavlík, ředitel školy

R. Pavlík v. r.

Přípomínky ředitele školy

Přípomínky nebyly podány.